

ประชุมเพลงยาวภาคที่ ๓

พระราชนิพนธ์ กรมพระราชวังบวรมหาศักดิ์พลเสฟ

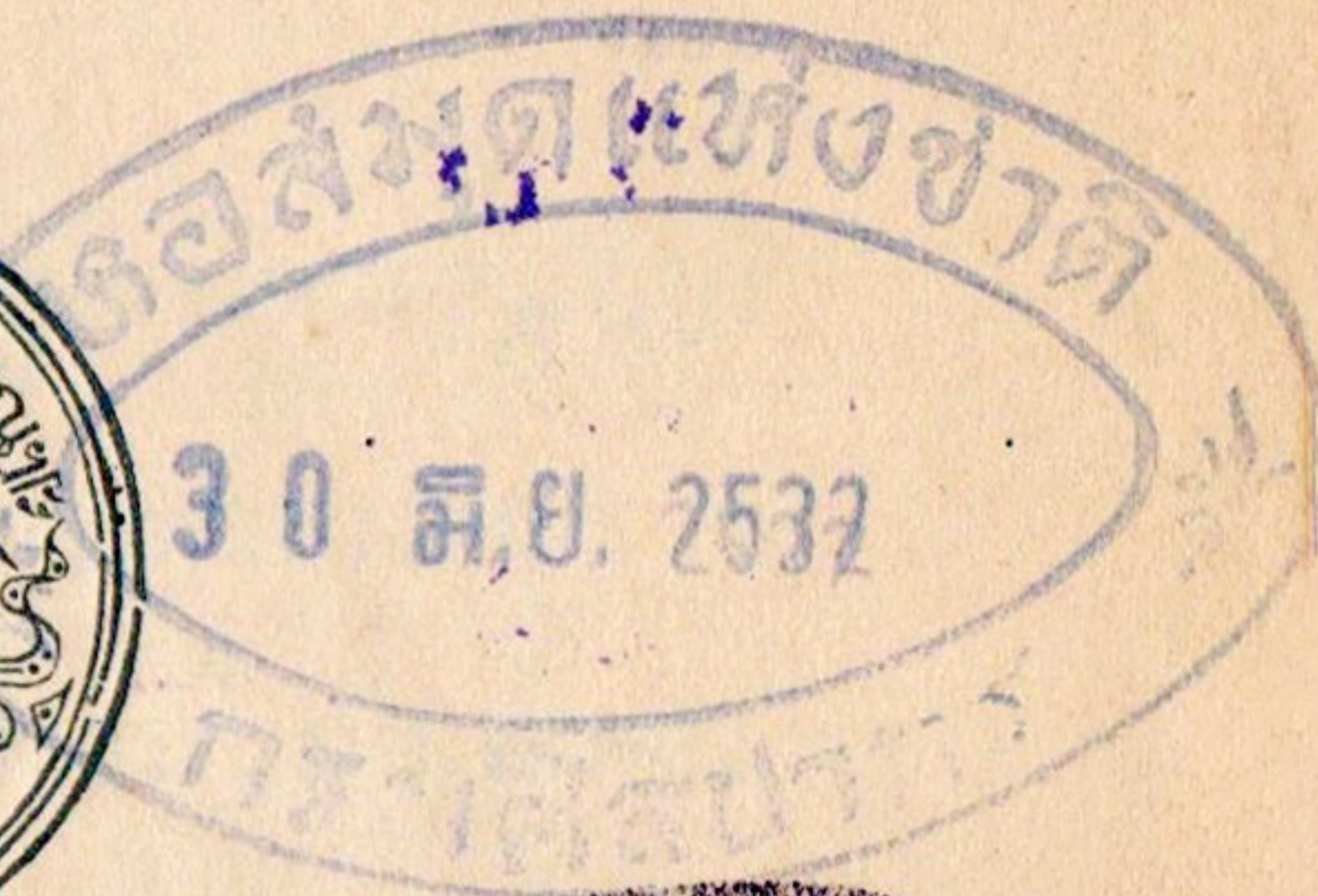
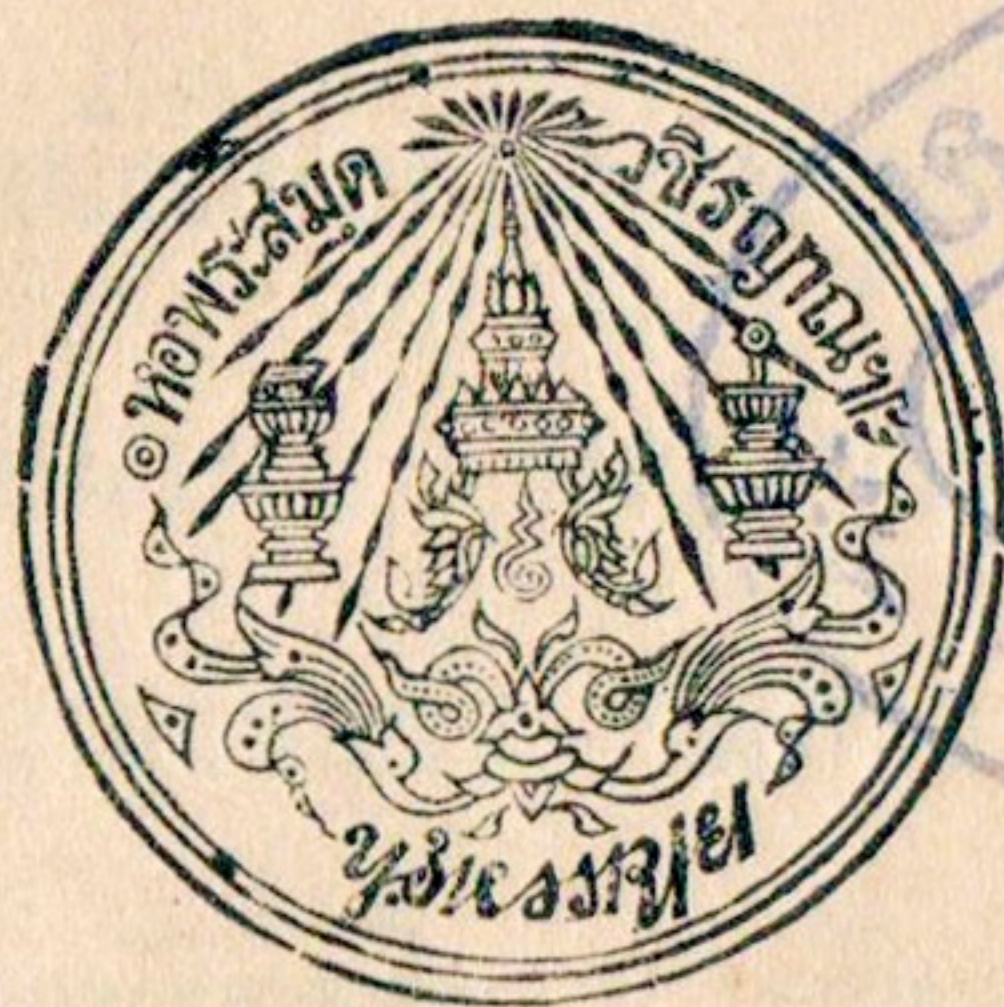
แจกในการกรฐินสามัคคี

ณ วัดแก้วแจ่มฟ้า

พระพุทธศักราช ๒๔๖๕

บรรณโรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร

หอสมุดแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติ ร.๕ นครราชสีมา

ประชุมเพลงยาวภาคที่ ๑

พระราชนิพนธ์ กรมพระราชวังบวรมหาดุสิตพลเทพ

แจกในการกฐินสามัคคี

ณ วัดแก้วแจ่มฟ้า

พระพุทธศักราช ๒๕๒๕

โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร

เลขห้อง

104

เลขหมู่

895.9112

ว 2462

เลขทะเบียน

ว. 32 บ. 15658

เก็บรักษา

สงวนลิขสิทธิ์

สงวนลิขสิทธิ์

คำนำ

เพลงยาวเป็นหนึ่งในสี่บทกลอนอยู่ในจำพวกที่แต่งดี
ถึงชั้นเอกมียุ่เป็นอันมาก กรรมการหอพระสมุด ฯ
ได้ปรารภว่าจะพิมพ์มานานแล้ว แต่การที่จะพิมพ์เพลง
ยาวลำบากกว่าพิมพ์หนังสืออื่น ด้วยเพลงยาวมีมาก
ด้วยกัน เป็นเพลงยาวเรื่องก็มี เพลงยาวนิราศก็มี
เพลงยาวสังวาศก็มี จำนวนที่แต่งเป็นหนังสือแต่ละครั้ง
กรู่งเก่าก็มี แต่งในกรุงรัตนโกสินทร์ก็มีทุกรัชกาล
จะพิมพ์ให้ทีจำจะต้องจัดเพลงยาวให้เป็นหมวดหมู่พิมพ์
ต่อกันโดยลำดับสมัยที่แต่ง การที่จะทำให้สำเร็จใน
คราวเดียวเป็นการยากแลยากอยู่ จึงยังมีได้ทำ ขัน
หลวงโสภณอักษรกิจจะพิมพ์เป็นตอน ๆ ตามแต่กรรม
การจะรวบรวมและเลือกให้พิมพ์ เห็นว่าเป็นความคิด
ดีอยู่ จึงได้ตั้งตนพิมพ์หนังสือประชุมเพลงยาวเป็น
ภาค ๆ เล่มนี้เป็นภาคที่ ๑ คือเพลงยาวกรมศักดิ์

หนังสือเพลงยาวกรมศักราช ๗ นั้น เป็นเพลงยาวพระ
 ราชันพนธกรมพระราชวัง บวรสถานมงคลในรัชกาลที่ ๓
 แต่ย้งดำรงพระยศเป็นพระเจ้าน้อยยาเธอ กรมหมื่นศักราช
 พลเสฟ ในรัชกาลที่ ๒ มีโต้ตอบกับพระองค์เจ้าดาราวดี
 พระราชธิดากรมพระราชวังบรมมหาสุรสิงหนาท รัชกาล
 ที่ ๑ ซึ่งต่อมาพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย
 พระราชทานไปเป็น พระ อรรคชายา แล้วมีลูกเธอ
 พระองค์ ๑ คือเจ้าฟ้าอิศราพงศ์.

เพลงยาว

๑ แกล้งปางให้พระน้องจำทูลถวาย การญจิตร
ยมชวตรจะวางวาย หากเสียคาบอยู่ด้วยรักจึงหักเพียร
จึงได้การคงชีพนัยขอมมา ด้วยยาเกร็ดรักษากัน
ตามพาเหียร ครึ่งหนึ่งโรคกำเริบร้ายประหนึ่งเจียน
เจ็บยิ่งเสียนศรแล่งอรารอน จึงตั้งจิตรต่อด้วยพรหม
วิหาร กับสัจจาฐานบุพเพก่อน เข้าตาจนก็ต้อง
ทนโศกอาวรณ์ แต่จึ่งมาคหมายสมรไม่วางเลย เคชะ
สัจยจึงบำบัตประทั้งโรค แต่แรงโคกนั้นไม่สร้างนะ
น้องเอ๋ย จึงกลับเพียรสวาทหวังยังก่อนเคย กริ่ง
จะเคยอยู่จึงถ่อมน้ำใจเจียม แต่น้ำใจเฉลิมใจยิ่งเพิ่ม
สวาท ไซ้จะอาจล่อลึงประลองเลียม แล้วเห็นควร
ไซ้จะลวนประเทียบเทียม ใจเส่งยมคอกนะแม่อย่าถือใจ
บุพเพลงจำเภาะจงพระน้องพ จึงปรานีรับประกันช้ออัน
ให้ ควรฤยังไม้สิ้นแคลงฤาแหนงใจ จนอ้างไท

ทิพโสตรเป็นพยาน ฉะนั้นแล้วยังไม่เชื่อจะไต่สวน
 ประมวลญาติกันองให้เนิ่นวันสมาน จะอ้างใครเล่าที่ใน
 สุขาธาร ใช้ว่าการนั้นประเจิดของจำน ตำแหน่ง
 เนาศิกาหรงแม่หวังสถิตย แม้นมีฤทธิเกิดจะลว
 โพบมหน จำเพาะภักตร์ให้สิ้นแคลงแจ้งยบถ นถอ
 คนสอยสอนนพานคล้าย นาคคณถอยชายพลาพลา
 จึงต้องร่างกลอนสวาคให้น่าถวาย หนึ่งทีโรคประมาณ
 ยนนค้อยสยาย เห็นจะหายก็เพราะยาทการุญ แต่
 จะวางโอสถห่างนั้นไม่ได้ กลัวว่าไขกลียกำเรบสิจักงุ่น
 ยานชอยโรคแล้วแม่หวังบุญ เกิดที่คุณจิกสนองไม่
 ลมจำ อันว่าแพทย์พยาบาลมาก่อนมาก ไม่หวัง
 ฝากชีวิตไว้ใให้อุปถัมภ์ ทนแหละชรอยคงจะสิ้นกรรม
 ตั้งเทพนำโอสถทิพมาทาตรวง จะหวังแสดงให้แจ้ง
 ในอระบ่าง ถึงคราวเมื่อเห็นแห่ห่างก็ยั้งหวง ไม่
 ว่างเว้นที่จะมุงภักคิวง สิบเจ็ดปีมิได้ลวงทิวาวัน

แม่นคราวแม่ระทมทุกข์พิทุกข์ด้วย ขี้มประหนึ่งจะ
 รานม้วยช่วยแซกกระสัน แม่นยามศุขก็ร่วมศุข
 เสมอกัน แต่ศุขเมื่อขวัญลอยลวแลเรียมตรอม ครอง
 แม่อย่าแหให้ห่างทเรศ เอนคเนตรเบิกจรรยภักติ
 ถนอม ถึงแม่จะบ่คิดว่าไฉนฤไทยอม ไม่รักเป็น
 จอมวิเชียรเท่าเช่นเพราพราย อยู่เองก็เกลือกสุริยงค์
 จะงสมร จะทรรอนไถ่ฤแสงพระสุริยาบ พอใช้
 ขวัญมาชวนขวัญขอเชิญสบาย ศุขกายตาไหนจะสู้
 ศุขใจเฝิม อภัยน้องเถิดมิใช่จะแก่งว่า เพราะเมตตา
 หวังจะไว้เป็นจอมเฉลิม ทุกวันเห็นมีแต่หมองมา
 พ้องเต็ม ออกก็เค็มสีเคยเค่นเหมื่อนเพ็ญจันทร์ มา
 กลับเป็นกาพิบภัยพยับทั่ว เพราะไกลกลัวร้อนแรง
 พระสุริน พัดรอมด้วยช่วยแสนจาบลิ้นครัน เพราะ
 รักบ่หล่นกริ่งจะคืบไปกับเคอน อันสนทรกลอนประจ
 จ้านงหัตถ์ ใ้จะคืบประลองเล่นเช่นลิ้นเลอน เอนค

พ่อย่าน่ายทนเส้นให้เขื่อน ขอมอบขวัญไว้เป็นเพื่อน
 พยายาม ขอมอบชีพมอบรักภักดีด้วย แม่น้อง
 ม้วยจะยอมม้วยด้วยในสนาม แม่นคราหากจะสู้ยาก
 ลำบากตาม เหมือนหนึ่งร่วมอุทรสามทั้งนายประกัน
 จะพรรณาทมาคมาตบเจกย ก็สุดที่จะแสดคงแจ้งข้อ
 กระสัน ถึงจะต้องใส่พ้อมสักสองพัน อันแรงรัก
 นั้นก็เหลือเป็นความจริง ต่อยามสามจึงพอว่างได้ว่าง
 เรือง จนเนตรเคืองกลางวันเผื่อการหลายสิ่ง ชำระ
 ทุกขราษฎร์อุทธรณ์ประวิง ทั้งการช่างเล่าไม่หนึ่งต้อง
 คุกทำ ไหนจะเผื่อลืบาทสามเวลา ทั้งการห้การค่า
 เวลาค่า เพราะผู้เดียวเปลี่ยวไอ้ใจระยำ ทั้งการ
 บานเล่าก็ทำด้วยจำเป็น เพราะไม่มีค้หวังต้องเห็นอย
 นึก จะหมายภักตร์พึงใครไม่แลเห็น จะกับทุกข
 ไต่แต่ต้องช่วยผ่อนเย็น ยังจะเ็นคบบ้างกว่าฉันใด
 ไอ้ป่านนุชพของเรียมเอ๋ย ยังเสบยญาแม่จะเป็นไฉน

จะบรรณมแต่ผู้เคียวเปลี่ยวฤไทย ฤามิตรใจชวนใจให้
 จาบลิย์ ไครจะอยู่เพือนพระน้องสนองพลอก ใจพิ
 เร่งใจลอคไปโลมขวัญ ถึงทางไกลั้นใจทั้งไกลกัน
 ยิ่งกระสันทอกทุ่มบรรจฐรณ์ครวญ ขอพระน้องนาย
 ประกันจงนำชอย ประกอบถวายเป็นเฝ้าเฝ้าให้เคืองฤทัยหวน
 สิ่งใดแคลงระแวงข้อขอประทวน ไซ้จะลวนเหมือนหนึ่ง
 เช่นเล่นกลอนพาด ครั้นจะร่างแต่เป็นเรื่องอักษรศัพท์
 ฟังคุณเล่าก็ไม่จับกรรมสมาน แม้นผิดพลั้งสิ่งใดขอให้
 การ จงประทานอกโทษเสียเถิดเถย ฯ ๕๔ คำ ฯ

๑ อัญขมประนมฟังพระนุชสมาน รั้นสุรจาก
 กนิษฐวินิจนาณ อรรปานทิพรศุหร่ายพราย ให้เย็น
 ซาบไสตะประสาทชน ชูลคนหัดถนนวนันทถวาย
 เสนาะคำแต่ล้วนชั้นออกบรรยาย หวังละลายไค้ก่อสร้าง
 ลำอางเงา ขอบพระคุณกรุณาปรานีภักตร์ พระเดช
 หนักกว่าจอมสุเมรุเขา ประทั้งทุกขชุกเวทนาเนา ค่อน

ยืนเฝ้าขื่อวิตกแต่อกตรอม ประมาณเหมือนเอนเอน
 ฤคกาพักษ จะวางกายหมายภักตร์ไม่ควรนอน
 ไปรคเพียงพึงบารมีนรินทร์จอม ขอพระเกียรติ
 ปกกระหม่อมแต่พอเย็น เมตตาทรงรฤกตรองให้
 ช้องไซค ช่วยประโศกสุดที่ค้ำระงับเข็ญ จะมีผอม
 มอมหนาน้ำตากระเด็น ยามเมื่อเอนคฤจิตรล้วนคึกคาว
 กำหนดนัยพยายามความเทวศ สักยบองชลเนตรแล้ว
 กลับสรวล สิบเจ็ดมีแต่ทุกขทัยประมวญ ระทมทวน
 แท้จริงทุกสิ่งโทม ก็ย่อมทราบยบลงข้างแต่ปางหลัง
 แม้นสมหวังไหนจะนกรฤกโฉม เมื่อแผลสยบเขย
 ระบอมมาชอมโซม พึงก็โสมนัสชนแล้วคณิน ตนา
 มุ่งสมหวังจะยังชั่ว นี้เกลือกกลัววาศนาไม่พาสิน
 นุญาตร่วมทุกขระทมนิยมยนิ ยามเมื่อกินระกำขวัญนั้น
 แลลอย เพราะไม่มีที่พำนักจะพักพิง อ้ายยกเรือลงเลย
 ให้วิ่งแรงลห้อย ไข้ผากายไผ่สูงพยุงค้อย คราว

บุญน้อยก็ต้องชำระกำตรอง ถึงดวงแขแลยามวสันต์
 แสง ถึงยามแจ่มแจ้งก็คงซ่อนนัยภาพมอง ไหนจะล้าง
 กระ้างสรีระก็ประคอง ผาลองเชิญวินิจัยในราวความ
 ดวงอุทัยไขแสงภาณุมาศ เรื่องสอากส์องภพทวีปสาม
 จะมัวสักเพราะมีมลทินตาม เสียคายงามเคยรุ่งอรุณ
 เรื่อง ฝ่ายบุญน้อยก็ชำระขำยาก ทพลพากเผือกสี
 ฉวีเหลือง เพราะหลงมชมหวานนานจะเคือง ใครจะ
 เปลืองปลกเศร้ายันเทาเท น้ำใจจริงสิ่งสนองฉลองศรี
 เปนความสัจใช้จะทวนให้หวนเห จะว่าเลี้ยววลกลม
 คารมเร หน่วงคะเนไต่สวนไม่ควรคือ ไหนจะหมอง
 กายยังทั้งเสียสิ้น จะเชิดชอบบิณฑวินว่าหลงถอ หมายจริง
 แล้วยังแต่นามภา เขาจะรื้อเย้ยหยันลิครินงาม แต่
 จะตรงวังรวมเทวศครัน กระหม่อมฉันทาจะเออมออก
 สนาม เชิญที่มุ่งก่อนสมรสเสมอนาม ใช้จะลามเพิกถ้อ
 ต่อแสง นโดยจริงจึงประมาณสารสวัสดิ์ ครันไม่ทูล

ประหนึ่งขบขันญาณาแลลง ด้วยเจียมตัวกลัวผิดคิดระแวง
 มิให้เหนงนี้เป็นน่านิจาจริง ว่าไม่มีที่หวังประทั้งทุกซ์
 สงสารโศกช่างไม่สุขแต่สักสิ่ง ก็สลดช่นแต่จะเชื่อเหลือ
 ประวิง เลือกกลัวนพริงพราว่าให้พาใจ ที่อวยโอษฐ์ไปรค
 น้อมมนันคณัย จะร่วมคัพภาพงค์ยังสงไสย พระวา
 จังหวังแต่จริงไม่กริ่งใจ คำนนี้ไหว่หว่างคีโรโมพีชม เห็น
 จะมันญาประกันในสรรพเสร็จ มาถึงไทโดยเสด็จสรวม
 ประสม ประทานโทษไปรคข้ออุทธรณ์ลมน ลีขิตคมคำ
 เล่นไม่เป็นการ อันเสาวรสพจน์น้อยเหมือนเจ้าของ
 กรประครองวันทามาในสาร จงปรานีอย่าให้มีราเคิพาน
 แล้วแซ่ชบชลธารเสียบเกิดเอย ฯ ๔๐ คำ ฯ

๑ นอนคนึงถึงพระนุชกำสรคเสวย จุมพิตภักตร์
 ต่างภักตร์ตระกองเซย ขอกรเกยกายนลาตรีญจวน
 ครัน เสียวสวาคคังกรรมชวาตจะรอนจิตร บีมจะปลิด
 ชีพิตเร็ดคด้วยแรงกระสัน นี่หากได้สวมบุหงายา

คมทัณ พอประกันแกไวบนเทาคลาย จิงหิยเฮาสาร
 ประจงออกกลอ่าน รัชถอยคำสมาณยังเตอนกระหาย
 ผิกระเบียบผหคถไม่พรงพราย กังชางชายกลวาค
 อิกขรา แล้วเฮาสำเนามาบรรทขอรุระควณ ยิงรณจวน
 รอนเราลห้อยหา พอผู้นำกลอนสนองพระน้อมมา แจง
 ว่ายุบลตอยกขอยคำ จิงรับมาแต่ระผนึกประจำแก
 ถุงแพรจกคักประจงจำนงข้า มิทันอ่านทในสารพระนุช
 ทำ เสน่หน้ากยังเพิ่มเติมทว จิงพินิจทในกลอนสมร
 มิ่ง เสนาจริงมิใช่แสร้งสรรใส่สี ถึงนาเรศที่เปรม
 ปราชญ์ชาตักว จะคักว่ามธุรสแม่สักเพียงไร รัชถอย
 น้อยฤาฉำคังน้ำทพย์ มายกหิยรอนโคกจนเลื่อมไค
 พหฺวงจิตรคิกจะฝากชีวาไลย ค้วยน้ำใจมิตรภาพเปน
 ความจริง แต่ไยไฉนในสุนทรทกลอนอ้าง ยิงระคาง
 ระวังแหงนอย่หลายสิ่ง ครนจะแคะแเกาะข้อต่อประวิง
 เหมือนหนึ่งยงรอนจิตรให้หมองมัว จะขอยุคแต่สิ่งสตัย

อันสุจริต กับมิตรจิตรแลจะปลื้มราคนกัลว กับแรงรัก
 แลจะไว้เป็นเพื่อนตัว ต่อเสร็จชั่วคิวโมกซ์แลวายปอง
 ขอเชิญแม่จงเฝ้าใจอาไลยบ้าง ขจัดหมางคยโคกวิโยค
 หมอง ยบลดหลังซึ่งว่าทราบนั้นทานคนอง ครั้นเมื่อ
 ต้องจำนงจึงจำเป็น พอแก่ใจมิได้ ไว้ส่วนเสร็จซ่อม
 คำต่อคำแลน่านอมเหมือนว่าเล่น ไม่นานนักแล้วกรีก
 สร้างกระเด็น ไหนจะเช่นที่มากมาแรมย หนึ่งว่าเชิญ
 ให้ไปมุงที่ก่อนเสมอ เออเออผิดไปแล้วน้องแก้วพ
 ซึ่งถ่ายจิตรนแลก่อนอกษรมิ ก็ต้องที่จะไต่เคินประเชิญ
 พยาน ไม่น่ามากแล้วไม่ยากต้องไต่สวน จะอ้าง
 ประมวญแต่พระน้องสองสมาน ถ้าสยสมเหมือนหนึ่ง
 คำพิไ้การ แม้นในก่อนอย่ารอนสารเลยจำยอม
 โอ้พระนุชจงเห็นใจในพี่บ้าง ได้กระคางอย่าให้เผือกฉวี
 ผอม โดยสุจริตอันไม่คิดประสงค์จอม ถึงใครจะน้อม
 คอกพามาใส่มือ ก็ไม่ประสงค์ด้วยสัตย์จงแต่ตรงน

นัยขวบขบมีไควายจะหมายถอ จะมากถนอมไว้เป็นจอม
 หทัยภา จะไว้ชอน้อยหนึ่งรักทเพียรมา เมื่อครั้งนั้นอยู่
 กลางกองสเมรมาศ แลสุคอาจที่จะเจาะชำเระผา ถึง
 กระนั้นก็ไม่สิ้นทนทนนา หมายอยู่ว่าถ้ากศลจนวันวาย
 จะคยขันธ์ปัจจุบันในชาตินี้ แม้นบุญมีอนาคตกงสม
 หมาย ช่างกระไรจะให้ช่วยภักดีกาย ฤาจึงทลาย
 แคะข้อประวิงความ แต่สุริเยศยังประเวศอาลัยโลก
 แรงวิโยคจะให้คยภาใคร่ถาม ถึงจันทร์ส่องแสงครีฉว
 งาม เมื่อยามจะแรมร้างราชราตรี ยังรู้อาลัยที่ใน
 ดวงการาก่อน นีโยสมรนั้นจะไม่อาลัยพิ ถึงมีฉา
 เจียวยังหวงหวงวาร เมื่อยามแล้งจะร้างทลงวังวน แต่
 มยุราทมิคุณถนอมขวัญ แล้วยังกระสันถึงเมฆฤคุดน
 จะไม่ถนอมเสน่ห้บ้างก็ทำน เหมือนเค็ดก้านอบลเยอ
 ไม่ไว้ใย แม้นเป็นกระนั้นจะต้องปรานีทรวงเทวศ จะทวง
 น้ำชลเนตรไว้ที่ไหน จะหาขวดยกกัตตราสกลีบใบ

ได้รู้ไว้เป็นบรรณาการ ไฉนนี้จะให้น้ำเนตรดา
 จึ่งยังถอยถอยแหงระแวงสमान ไม่หน่วงรักหักข้อ
 รากินพาล เลยอนลนสาธารณ์มธรรมา แม้นชอยกัน
 แล้วยกกว่ากันดี แม้นชงกันใส่สีกะสรวว่า ก็เป็น
 วิสัยโลกธรรมย่อมมีมา ถึงเทวาสุเทพสุราไลย
 คำคำเนียนคือใครไหนจะพัน แต่ลมฝนหนาวร้อนยัง
 ค่อนได้ นี้นั่นเองเมื่อยาหมองกมลใน ปลงแต่ใจ
 เกิดที่ใจการุญกัน ช่างยังแหงคำจ้านงจรวมครรภ
 เอนคนบ่นบ่นออย่าเคืองฉนั้น ใช้อุทธธณลมล่อต่อ
 ผูกพัน ล้วนสัตย์มั่นสิ่งชอทุกคำกลอน ขอบนิษจุ
 นายประกันเสนอกวีย แล้วหมั่นช่วยเพ็ดทูลอย่าสญสอน
 ทิวาวันเมื่อยาเวนชออันวอน จงชแวงสารสุนทรอร่า
 ตรม แม้นจะชคเคืองในพระนอียงข้าง กนิษจุณชพิ
 ออย่าห่างระคางชม อันไกรธเกรียวสีกประกายกลวลม
 เหตุประณมทงนเพราะเพียบ ๗ ๕๔ คำ ๗

๑ อัญชลิตกฤชฎางค์ในทางกระแสด์ กันไกรแตระ
 แกะตราที่ประแจ วิไลยแลเลขาสง่าองค์ กิ่งสุพรรณ
 ยัตร์แบ่งแห่งตรีเนตร ใช้วิเศษเรศระเห็จหงษ์ ลอย
 โพลมโลมโลกครรไกลง ละลานทรงสุนทรสนอง
 ของเทวินทร์ ครอบขลุ่ยหนุณวาคณาเหลือ บพเพเพื่อ
 พอประสพพบโกสินทร์ เข้าขัตติยพรบรังนรินทร์ บรรดา
 สิ้นก็ไม่วางคเนปอง เปนกุศลคนในมหายุทธ ปลูก
 ชีพิตรลอยลงบรรจงสนอง เอาการรับชพิศุประคอง
 วางไว้ทองมันหัดจะพลัดกอ ด้วยเป็นมนุษย์สุดนิยม
 มาชมสวรรค์ จึงว่าพรรณทุกแต่จริงสิ่งนุสร ไม่โปรด
 ห้ามความแหงระแวงกลอน ก็เป็นอ่อนอก ไร่ระกำอำ
 เมื่อสารพัดจิตเจาะจำเกาะเจ็ด ครั้นจบเหตุเห็นว่าพบ
 ประสพข้า กลัวขวนเขย่นเวียนนิตกนิตคำ ก็ตามเถิด
 แต่ทำไม่ทูลเลย ประทานโทษโปรดที่เกินมาสอดถาม
 ต้องตักตามรับสั่งคงเฉลย สอนประทานคำอย่างไว้วาง

เคย นินจาเอ๋ยจะให้อายแต่ฝ่ายเดียว นี่ถ้าว่าปรานีที่ตรง
 ไหน เมื่อขบถมยรอนเนอนันเหลือเชียว อินทาคินนั้นไม่
 สิ้นในใจเจียว จะให้เหินยวหน่วงไหนดลงไขยอม แม้น
 บริสัททศหลังคร่งถ่ายจิตร ไม่เคลือบแคลงแต่
 สักนิกจะนอบถนอม ถึงมีชวักเหมือนชำควยคำมอม
 นั้แลจอมสุกทจนลงนใจ การุญจิตรมิตรภาพประมาณ
 แม้น กว้าโกฏ์แสนสนสศอสงไขย มายลยากแต่
 จะฝากชีวาไลย ฌวยรบไว้ปะทะขาสีจำเปน นานจะแซ
 แก่ขกสลดช้อง ว่าคำต่อคำนี้้องกำเคาะเล่น ยังจะ
 เหมือนเชอนชักหักกระเคน ก็จะไม่ลายหลังระวังความ
 อันสรียนัตจนทรวารณจิตร ไซ้เชิงชิตปรีชาอย่ามา
 ถาม ถึงดาเรศมยรามฉายาม นิยมตามภาษาอาไลย
 กัน วิไลยเขาใหญ่จึงเอามาทอนถาก นั้ใครพรากคู่ถนอม
 ให้ตรอมขวัญ ทุ๊กน่าสงสารรำคาญครัน สุกจะกลั่น
 ไคกาช่วยอาตุร นั้แน่คุณทการุญภักคิน้อง วนพ

รongชลในยออย่าให้สูญ ปานนี้ท่อมบรรจ้จรรณฟูยักถูกล
 พช่วยทลทักท่าหาขวครอง แต่สียไบนี้จะใส่ไว้พอฤา
 เอนคชอออกสักห้าหกสิบสนอง คราวเมื่อโคกครั้งไรก็
 ไกรอง ฟังคนองนี้เพราะสนองปาน คุรียงคสังคคคค
 สสังขี แตรฝรั่งคนตรับประสาน เหมือนเตอนขวัญให้
 ห้วนเทวศนาน น้อยฤาหวานรค์เจื่อนเหลือฟัง แตน
 เข็ญเข่นก่อนจะหย่อนทุกข์ เกษมศุขสยทง์กึงมหวัง
 คุระคมคานสคัยคัยอริง จนกระทั่งล้นฌองแต่น้องเคียง
 อนเคิมคณระฌังในวัดพระแก้ว พหวาดแว่วว่าจะเป้น
 เช่นสองเลียง ไก่กระพอยกชนสนั่นเวียง ส่งสำเนียง
 เราเร่งคาเรศแรง วิจิดาวคราวเมือตกเด่นระคาย คุ
 อนาคตจวนรุ่งก็โรยแสง วิตกเช่นเห็นประกายพฤกษ
 แปลง ถึงยามแจ้งแล้วจะโอ้แต่กริ้ว นินชสุคสาย
 สมรพ็ อย่าถอดเข้ามาแก้แม่ทุลหวิ แม่ยังเยาว์เบา
 จิตรไม่คคกกลัว ถ้าพิมวจะไม่หมองถาน้องชม มีฟังพ

แล้วจะตจริงนะเจ้า อะไรวะเฝ้าเข้าซทประสม นิยาหาหย
 น้อยจะลอลม ไปบรรหมให้สำราญวานอ่ย่าวอน แน
 คทำจำบับสซลไหล เคยวันก็หยิกดวงใจนี้ใครสอน ช่าง
 จูจจริงจริงไม่นึ่งนอน ถ้าขึ้นอ้นแล้วจะตีให้หนีเอย

ฯ ๕๕ คำ ฯ

๑ สิ้นเวลาราชกิจบรมบาท ระทวยองค์ลงกับที่
 ศรีไสยาสน์ เหนื่อยอนาถอกโอคนึงครวญ จึงคล้ออ่าน
 สารสนองพระน้องพี่ คาลฤดีเร่าเร้าฤไทยหวน ไสตร
 เสนาะเพราะถอยคคทวน เร่งรณจวนหนักเทวศค้วย
 แรงไกล จะพริบเนตรตึกเนตรพินิจโฉม ตริตระโยม
 ครตระโยมใครพิศมัย กำสรทโคกยั้งวิโยคเคร่าฤไทย
 ดังสายใจจะว้ายเมฆไปเทียมประหม สักราตรีมิได้มี
 เสียงสิ่งเกษม ที่เคยเปรมก็กลายกลัษระทมขม ยิ่ง
 รนรศรวยกกลันมาเลศคม รอนิยมยั่วเยาเหมอนเราเตือน
 สุกกระหายแล้วทุกคราวระบายขัศสาส บรรทาสวาคอน

ไม่มีที่สิ่งเหมือน จะไ้แก้เทวศ้างพอสร้างเขื่อน บ
 คลายเคลอนบางถวิลสักอีกใจ จนบรรจ้ฐรณ์ที่เคย
 อ่อนเอี่ยมสอาด ก็อนาถสวาทรอนไม่นอนไ้ บั้นเทา
 บ้างจะไ้สร้างกมลใน ก็เพราะสุคนธวิไลยสุหร่ายโรย
 ไ้เซยบ้างก็แต่่วงประวิชลสอง ต่างภักตร์น้องพอไ้
 คลายกระหายโหย ข้อประวิงเหมือนหนึ่งยั้งให้ตาล
 โดย ไม่ควรโกยเอาถนิมมานอมนวน แม้นรบรักเสีย
 อย่างปลุกดวงจิตร่าย ในระกายจะเจือกลัวให้กำสรวน
 ครึงน่นกรรมปถัมภ์ให้จึงแปรปรวน นิยมควรสนอง
 แล้วอย่าหน่วงนาน ซึ่งยังหมองสองเสียงระฆังวัด
 พระศรีรัตนศาสดาราน ถึงจะท่มหนักเขากับัน
 ทาล สังกังวานเสนาะลั่นไม่พลิกแพลง แต่แรกหล่อ
 มาก็นานจนปานนี้ สิบเจ็ดปีเป็นนิจไม่ผิดกระแสง
 แล้วเด่นเคียวอนาถไ้อยู่กลางแปลง มีไ้จะแข่ง

เปลี่ยนเสียงเช่นวัตรระฆัง ถึงจะระทมพร้อมคทลระหา
 โดยสัญญาจะให้ไปนเสียงเคียวมั่ง ก็เอาเถิดลำเนียง
 แปร่งไม่อย่ากฟุ้ง บ้างก็คังเห่งหง้งไม่ยังยืน
 อันระฆังวัดพระแก้วนแล้วแม่ ถึงวาคแหวกก็ไม่แซเป็น
 เสียงอน เสมอนเบญจระฆังทเกลียวกลน ลำเนียง
 ชนผลคอกเปลือกรากใบ หนึ่งว่างานรัชชัพจะพลัดหักถ
 เป็นความสัจจมั่งไม่หมายไหน พร้อมทั้งจิตรวาจา
 แลน้ำใจ มีใช้เล่นลั่นล่อลวงประโลม ยามใด
 ราตรินจรัสแสง ฤดูแล้งกาฬภัยภัยจึงเด่นโฉม รตน
 คายอากาศทั่วโพยม นีแลไสมนันคั่นกมานานาน
 อันช่อเคืองที่จะเปลืองวิตกน้อง แม่อย่าหมองเลยนะ
 แม่ใช้แก่นสาร ประลองเล่นโดยลำพองคนองพาล
 เพราะว่าการควรหวังไม่สมคิต อกุศลคตดวงหทัยน้อง
 ให้ชัคช้องมิไต้ปลงจำนงจิตร จนแสนยากขี้มประหนึ่ง
 จะม้วยมิต เหมือนฉายาหมายปลิดคาเรศเรือง

๑๑

ครึ่งเผ็ดจอยอยู่ในห้องนภาแล้ว สุกจะเห็นเห็นแล้วจน
 ผอมเหลือง ถึงกระไรแต่พอดึกมาต่างเมือง จะได้
 เปลืองอุบายสู้สงครามชิง แม้นทหารถึงจะน้อยกว่า
 ร้อยเท่า อย่าดูเบาเลยไม่พริ้นแต่สักสิ่ง จำพิไชย
 สงครามไว้ชำนาญจริง เหมือนกลอนพริ้งกล่อ่งแคล้ว
 ไม่ตกเลย แต่ครึ่งนั้นใจน้องพี่ เหมือนนวน
 วายวารินน้องเอ๋ย ประสวงก็ต้องพะประทะเกย ขางเสวย
 พอได้ผ่อนกระหายโรย ไซ้จะยักอยู่ที่เดียวนั้นหาไม่
 ที่จริงใจจงพระนุชแลสดโหย เหมือนผ่องไกลสุกจะวาย
 กระเคือกโศก ครึ่งนี้เห็นลมไซยจึงพ่วงแพ หมาย
 จิตรเพียรคิดจะข้ามสมุทร ก็ถูกสุกถ่อหยั่งไม่ถึงกระแสน
 จิงถ่อเลียบแสงตนไม่ลองแล มีรู้แค้นข้างไซคอยู่โดด
 เดียว เมื่อสิ้นกรรมกุศลนำปถัมภก เหมือนฝนตก
 เปี่ยมโอสมชลาลัย ขอบคัลท่วมจนอากาศเขียว
 กระนั้นแล้วดาวไม่เหลียวให้ชมดวง น้อยฤยาภัก

พาแพะให้พา จิงไ้ส่มชมคาราจำรัสช่วง ยังกังขา
 อยู่อีกกว่าจะหลอนลวง จิงคักห้วงเราให้สันทังสองตรอม
 จะไ้เกษมเพราะบุญเพรงปลัมภแท้ โยนะแม่จะมาค
 ธิบให้เผือกผอม กัมพูชประเทศไ้เหตุจะเจอนจอม
 ขอแม่น้อมคคถอยอย่าถอจริง แม้นนานไปใครไม่รู้
 เห็นสมุท จะถอรุดตามแม่กล่าวสันททุกสิ่ง ก็พะพากัน
 ไ้บาปเพราะประวิง สมุทใหญ่นี้ชอบทั้งเสียเถิกเอย

ฯ ๕๐ คำ ฯ

๑ เนอลมุนแอบอุ่นอร่าพี ขรรณเถิกภคินี่แม่เหิด
 โฉม พะณอมกล่อมรศจำเรียงระโยม เชิญแม่โส
 นัศสกับสุนทรพัง จะเริ่มปางแต่เมื่อครั้งแรกถ่ายจิตร
 จนแม่สถิตย์มาเนาที่คกาหรง แล้วเผด็จรับนี้้องประเวศ
 วัง จิงสมหวังคังที่ประสงค์เอย ฯ ๕ คำ ฯ

๑ เชิญขวัญขวัญเมืองแม่ไ้สยาศน์ ลอออาศน์
 เขาแต่งไ้บรรจงถวาย พะเทียมบรรณนี้้องประคอง

กาย มีให้สายสมรแม่พ่อเองค์ กว่าจะดับสูญสิ้น
ชพิตรพ ไม่หน่ายหนีได้รักหักประสงค์ แต่ลวน
สัจย์แม่จงจำนาคำคง เสมือนลงแผ่นสุวรรณขัตรีเอย
ฯ ๔ คำ ๗

895.91